

Jaarverslag 2004

Stichting Zeehondencrèche Pieterburen

Colofon

Stichting Zeehondencreche Pieterburen
Hoofdstraat 94a
9968 AG Pieterburen
Tel: (0595) 526 526
Fax: (0595) 528 389
E-mail: info@zeehondencreche.nl
www.zeehondencreche.nl

ISO-9001-2000
gecertificeerd

Redactie en Layout: Karst van der Meulen
Fotografie: Remco Bohle

INLEIDING

Er zijn in 2004 in totaal 235 zeehonden in de crèche verzorgd. Wat opviel was dat er dit jaar veel zeehonden in problemen zijn gekomen door netten en ander vistuig. Zeehonden met vishaken in bek en maag, netten om hun kop waardoor ze ernstig gewond waren, maar ook veel dieren die door onze vrijwilligers op de eilanden uit de netten zijn losgesneden en direct weer vrijgelaten.

De meeste zeehonden die in 2004 bij ons binnenkwamen waren pups van de gewone zeehond die hun moeder kwijt waren. Maar we kregen ook oudere dieren met ernstige longinfecties, problemen met bek of ogen en gewrichtsontstekingen. Gelukkig heeft 92 procent het overleefd en inmiddels zijn alle dieren allang weer vrijgelaten.

In 2004 hebben we de mogelijkheden voor adoptie van een zeehond uitgebreid. We zijn blij met het feit dat veel mensen daarvan gebruik hebben gemaakt. Meer informatie vindt u in hoofdstuk "voorlichting".

De geboorteperiode van de grijze zeehondenpups bezorgde ons zowel in de winter van 2003-2004 als die van 2004-2005 een "witte" kerst. Er kwamen veel jonge grijze zeehonden binnen: witte baby's van een paar dagen tot een paar weken oud. Veel jonge dieren hadden water binnengekregen of waren gewond door de basaltblokken van de pieren waar ze door de storm tegen aan waren geslagen. Ook is er een aantal jongen dood gevonden: verdronken.

De grijze zeehonden die op de Richel tussen Vlieland en Terschelling worden geboren hebben daar niet een echt veilige plek. Als er een storm van windkracht 8 of 9 uit het noordwesten waait gaat het mis en spoelen de jongen van de bank. Dat heeft de afgelopen twee winters voor vele tientallen bijna verdronken jonge grijze witte baby's gezorgd.

Tegen het eind van 2004 ontvingen we het trieste bericht van het overlijden van ZKH Prins Bernhard. Daarmee verloor de Zeehonden crèche een groot supporter en een belangrijke voorvechter voor de positie van de zeehond. We kunnen alleen maar dankbaar zijn voor wat de Prins in de afgelopen jaren voor de crèche heeft gedaan.

Tot onze vreugde is in 2004 het aantal donateurs van de Zeehonden crèche opnieuw gestegen: we hebben nu meer dan 54.000 donateurs. Die trouwe vriendenkring en de steun van een aantal bedrijven stelde ons ook in 2004 in staat om ons werk te doen. Helaas hebben we het financieel nog steeds niet gemakkelijk: we zijn een van de weinige grote dierenbeschermingsorganisaties in Nederland - belangrijk voor de natuurbescherming - die geen enkele subsidie krijgen. Maar dankzij de inzet van al onze medewerkers, adviseurs, vrijwilligers en andere betrokkenen kunnen we blijven vechten voor een betere positie van de zeehond en mogelijk ooit eens een schone Waddenzee met veel schone vis.

BESTUURLIJKE ZAKEN

De Stichting Zeehondencrèche Pieterburen stelt zich ten doel:

- Het (doen) bevorderen van de instandhouding en eventueel van de uitbreiding van zeehondenpopulaties in het bijzonder in de getijdengebieden rond en in de Noordzee. Hieronder wordt begrepen:
 - Het (doen) geven van voorlichting;
 - Het verzorgen van zeezoogdieren waaronder zeehonden, voorkomend in de getijdengebieden rond en in de Noordzee;
 - Het (doen) beoefenen van wetenschap en educatie, alsmede het samenwerken met die instelling of natuurlijke personen, die activiteiten op het gebied van wetenschap en educatie ontplooiën;
 - Het werven van fondsen om voormelde activiteiten te helpen bekostigen.

Opvang van zeehonden is gebaseerd op het standpunt dat je een hulpbehoevend dier niet aan zijn lot over laat. Niet alleen is die verplichting tot "hulp-waar-mogelijk" in de Nederlandse wet vastgelegd, maar het wordt ook gezien als een elementair menselijk en ethisch waardige houding. Als je in de gelegenheid bent om een dier dat lijdt te helpen dan doe je dat. Ongeacht of de oorzaak van het lijden van dat dier veroorzaakt is door menselijke activiteiten of niet.

In het verslagjaar 2004 bestond het bestuur uit de volgende personen:

- De heer drs. B.A.E. van der Pol (voorzitter)
- De heer mr. R. Snel (secretaris)
- De heer drs. B.J. Meussen (penningmeester)
- De heer dr. D.W. van Liere
- De heer dr. B.M. Szabó

Dit bestuur is inmiddels een jaar in functie. Alle bestuursleden zijn op dezelfde datum in functie getreden en het bestuur is voornemens om tegen het einde van de eerste vierjarige zittingsperiode een rooster van aftreden op te stellen. Het bestuur komt tenminste vier maal per jaar bijeen.

Het beleid van de crèche richt zich vooral op de core business: verantwoorde opvang, herstel en het terugzetten van zeehonden. In de verslagperiode heeft de organisatie zich verder ontwikkeld tot een efficiënte slagvaardige organisatie.

Op vrijdagmiddag 26 maart 2004 ontving de Zeehondencrèche als eerste opvangcentrum ter wereld het ISO-9001-2000 certificaat uit handen van Lead Auditor T. van der Worp van Lloyd's Register Quality Assurance. Bij de ISO-9001-2000 certificering gaat het er om dat alle processen binnen een organisatie herkenbaar en transparant zijn en aan voortdurende kwaliteitscontrole worden onderworpen. Het ISO-certificaat is een indicatie van de professionaliteit van de hele organisatie en de zorgvuldigheid waarmee alle medewerkers omgaan met de door onafhankelijke, gespecialiseerde wetenschappers opgestelde protocollen. Lenie t Hart: "De ISO-certificering laat zien dat je als opvangcentrum voor dieren de hoogste eisen kunt stellen en we hopen hiermee een standaard voor andere opvangcentra over de hele wereld te zetten."

In 2000 ontving de crèche al het CBF-keurmerk, dat een garantie is voor de zorgvuldigheid waarmee met het geld van donateurs wordt omgesprongen. Deze ISO-certificering vormt een tweede maatlat, waarlangs de kwaliteit van het werk van de crèche beoordeeld kan worden.

BEDRIJFSVOERING

Ook in het verslagjaar 2004 wordt in veel opzichten uitgegaan van de in voorgaande jaren tot stand gekomen "Visie op zeehondenopvang". In dit stuk zijn de uitgangspunten voor alle deelgebieden waarin de Zeehonden-crèche actief is, door bestuur, directie en medewerkers gezamenlijk geformuleerd en zo concreet mogelijk omschreven. De op deze manier ontstane visie biedt criteria die bij besluitvorming omtrent nieuwe ontwikkelingen en toekomstplannen kunnen worden gehanteerd. De toekenning van het CBF-keurmerk voor Goede Doelen (Centraal Bureau Fondsenwerving) in oktober 2000 stelt bepaalde eisen aan de organisatie, die binnen diverse afdelingen consequenties hebben voor het beleid op korte en lange termijn. Bovendien heeft Lloyd's Register Quality Assurance in het voorjaar van 2004 het ISO-9001-2000 certificaat aan de Zeehonden-crèche toegekend. Ook deze waarborg voor transparantie binnen de organisatie, die de kwaliteit zonder meer ten goede komt, heeft consequenties voor het management en voor alle afdelingen. Per jaar vindt er in verband met de ISO certificering een audit plaats. De eerste audit is succesvol in 2004 is afgenomen.

De continuïteit en betrouwbaarheid van het geautomatiseerde systeem is een permanent aandachtspunt. In de zomer van 2004 heeft een grote reorganisatie op het gebied van ICT plaatsgevonden. Het resultaat: een betrouwbaar systeem met als extra faciliteit voor de stagiaires / studenten een Internet-café, waarin zij via een permanente Internetverbinding contact kunnen houden met het thuisfront. Back-up procedures zijn vastgelegd en worden met regelmaat op de juiste (technische) werking gecontroleerd.

Binnen het management is het afgelopen jaar gewerkt aan een herschikking van taken en verantwoordelijkheden. Mede dankzij de inzet van adjunct directeur ad interim Wim de Kok en juridisch adviseur Gerard-Jan Sprey is er een duidelijke structuur ontstaan, waarbinnen stafleden een duidelijke functieomschrijving en eenduidige afbakening van hun verantwoordelijkheden hebben gekregen. In het verslagjaar is een begin gemaakt met de sollicitatieprocedure voor een adjunct directeur en een beleidsmedewerker.

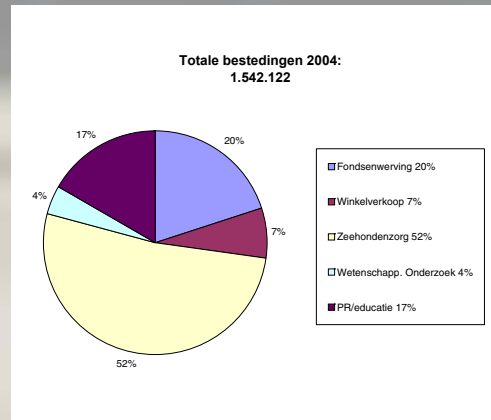
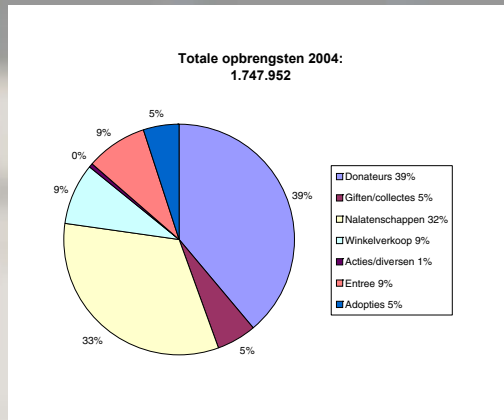
Het aantal fte's per 31 december 2004 was 21,25. (in 2003 was dat 22) Veel medewerkers hebben een deeltijd-dienstverband. Daardoor komt de Zeehonden-crèche op de einddatum uit op 28 medewerkers in dienst. In totaal hebben 9 medewerkers de organisatie verlaten, 10 medewerkers zijn in 2004 in dienst gekomen.

Mutaties vinden hoofdzakelijk plaats in de zorgafdeling, een fysiek veeleisende afdeling. Een van de taakstellingen voor 2004 was het terugbrengen van een zo'n groot mogelijk aantal kosten. De jaarrekening wijst uit dat deze taakstelling is gehaald. Per saldo is er nu sprake van een kleine "buffer", mede veroorzaakt door het terugbrengen van de personeelslasten van uitzendkrachten, een toename van het aantal donateurs en een batig hoger saldo afkomstig van meer opbrengsten uit promotieartikelen.

Financieel is de Zeehonden-crèche vooral afhankelijk van donateurs en van erfenissen en legaten. Uit de cijfers blijkt opnieuw dat het merendeel van de donateurs wordt geworven tijdens hun bezoek aan de Zeehonden-crèche in Pieterburen. Ondanks de merkbaar economisch moeilijke tijden neemt het aantal donateurs toe, ontvangt de crèche massale steun en kan rekenen op een groot maatschappelijk draagvlak om individuele dieren te beschermen. Wat opvalt is dat veel jonge mensen het werk van de Zeehonden-crèche steunen. Er is grote belangstelling voor het werk van de crèche en de discussie over nut en noodzaak van zeehondenopvang heeft plaats gemaakt voor een brede maatschappelijke erkenning dat opvang belangrijk is.

Op 9 december 2004 is de Zeehonden-crèche toegelaten als volwaardig lid van de VOND (Vereniging van Opvangcentra voor Niet-gedomesticeerde Dieren). Deze vereniging behartigt de belangen van de aangesloten opvangcentra en hun dieren. Elk opvangcentrum voor opvang van niet-gedomesticeerde dieren kan in principe lid van de VOND worden. Om de kwaliteit te waarborgen worden kandidaten echter vóór toelating aan de VOND-gedragscodes getoetst door een onafhankelijke commissie. Aan de Zeehonden-crèche Pieterburen is door de VOND, conform de gedragscode voor opvangcentra voor inheemse diersoorten, de hoogste classificatie (klasse 1) toegekend.

FINANCIËN 2004

Financieel is de crèche voornamelijk afhankelijk van donaties, giften en schenkingen. Het aantal nieuwe donateurs in 2004 bedroeg 5.140. Dat is een toename van 11% ten opzichte van 2003. In dat jaar bleef de teller staan op 4.629. In 2002 heeft er een grote opschoning van het bestand plaatsgevonden. Donateurs die drie jaar of langer niet hadden gereageerd zijn toen uit het bestand verwijderd. In 2005 willen we de gegevens van onze donateurs beter segmenteren aan de hand van klantenclusters. De basis van het donateurbestand wordt gevormd door een stabiele, trouwe groep van 20%. Sommige daarvan zijn al meer dan 20 jaar donateur. Per 31 december 2004 was het totaal aantal donateurs 54.164. Donateurs worden twee keer per jaar op de hoogte gehouden van onze activiteiten en ontvangen bij die gelegenheid ook een verzoek om een financiële bijdrage. De Zeehondencrèche is een tot op heden niet gesubsidieerde instelling. Met name op het gebied van natuureducatie en cultuur-educatie is financiële projectondersteuning van de ministeries van LNV en OC&W in de toekomst denkbaar. Op gemeentelijk niveau zijn er in de toekomst mogelijk ook kansen voor het aanboren van subsidies. Met de Nationale Postcodeloterij is de Zeehondencrèche in gesprek over financiële ondersteuning op het gebied van duurzame activiteiten.

SPONSORING

Ook in 2004 mocht de Zeehondencrèche rekenen op de steun van vele bedrijven en instellingen. Het begon al in de eerste week van het jaar, toen de directeur van Presentation Partners een nieuwe beamer kwam brengen. Fantastische steun kreeg de crèche van Lyreco, een milieubewuste leverancier van kantoor-artikelen. Dit bedrijf schonk twee gloednieuwe desinfecteermachines en een grote, professionele wasdroger.

Maar er gebeurde veel meer in 2004. Zo hield tandartsenpraktijk Meerwede bij de opening van een nieuwe praktijk een inzameling, doneerde Schinkel Medical BV 13 dispensers voor latex handschoenen en schonk Absolute Clear een stoomcleaner. De ING-bank Groningen gaf ter gelegenheid van de opening van een nieuw kantoor een cheque van maar liefst 2.500 Euro en een collectebus in het Stedelijk Museum in Amsterdam heeft meer dan 500 Euro opgeleverd.

Kledingzaak Boksems in Appingedam hield een modeshow ten bate van de crèche en de achtjarige David uit Krommenie kwam zijn spaarpot brengen. Ook kregen we steun van o.a. Lankhorst Recycling Products (kunststof palen voor het buiten-terrein), het ANWB-fonds (bewegwijzering), Koninklijke Olland BV (gratis onderhoud koffiezetapparaat), de BMW Dealer Vereniging, Mens-Zeist Schilderwerken BV, Groningse Zeefdrukkerij Pesman en Zn, de Vliehors Express die een dagopbrengst schonk, computerbedrijf Best Buy uit Groningen, de Rabobank Noord-west Groningen die een geldtelmachine schonk en niet te vergeten de heer Vrielink die de crèche verrijkte met een reeks handige extra's, zoals een lift voor zeehonden-kisten en automatische deuren. Ook willen we de SAR (Search And Rescue) bedanken voor hun helikopter-inzet bij het uitzetten van dwaalgasten in de noordelijke Noordzee. Hartelijk dank aan iedereen die zich het afgelopen jaar voor de zeehond heeft ingezet!

OPGEVANGEN ZEEHONDEN

Overzicht van alle opgevangen en uitgezette zeehonden in 2004:

Binnengebracht in 2004:

Klapmuts:	1
Gewone zeehond:	115
Grijze zeehond:	122

Totaal: 238

Gestorven in Zeehondencreche in 2004:

Gewone zeehond:	14
Grijze zeehond:	6

Totaal: 20

Uitgezet in 2004:

Klapmuts:	1
Gewone zeehond:	88 ¹⁾
Grijze zeehond:	127 ²⁾

Totaal: 216

Doodgevonden zeehonden in 2004:

Gewone zeehond:	30
Grijze zeehond:	20
Onherkenbaar:	11

Totaal: 61

¹⁾ Inclusief 17 zeehonden uit 2003

²⁾ Inclusief 27 zeehonden uit 2003

OPMERKINGEN BIJ OPGEVANGEN ZEEHONDEN

Eind januari 2004 moest het uitzetten van zeehonden uitgesteld worden vanwege gif, dat lekte uit containers die door het schip Andinet vlak boven Texel waren "verloren". Meer dan vijftig gezonde zeehonden moesten een maand langer wachten voordat ze verantwoord konden worden uitgezet. De uitzetplaats bij Terschelling was juist gekozen om de jonge grijze zeehonden niet ver van hun leefgebied rond de zandbanken De Richel en de Engelse Hoek uit te zetten.

In 2004 heeft de Zeehondencrèche te maken gehad met de laatste naweeën van de virusepidemie van 2002. In 2004 zijn relatief veel zeehonden opgevangen. Geconstateerd wordt dat er meer zieke gewone zeehonden en meer huilers van grijze zeehonden worden binnengebracht. De oorzaak van het laatste mag gezocht worden in de weersomstandigheden in de winter. Het is het tweede achtereenvolgende jaar dat precies in de geboorteperiode van de grijze zeehond hevige stormen uit het noordwesten pasgeboren pups op de ondergelopen zandbanken in de problemen bracht. Voor de Zeehondencrèche betekende dat opnieuw improviseren met de beschikbare ruimte en menskracht. Gelukkig is het ook dit jaar weer gelukt.

Begin augustus kwam de zeehond Nightingale in de crèche. Ze bleek een schot hagel in haar kop te hebben, dat van dichtbij moet zijn afgevuurd. Nightingale was geboren in Ouwehands Dierenpark en werd in haar tweede levensjaar door de dierentuin in samenwerking met Ecomare uitgezet in zee. Ze was acht jaar oud toen ze met schotwonden in de crèche werd opgenomen. De kogels konden niet worden verwijderd, maar de wonden zijn geheeld en Nightingale kon op 11 september weer worden uitgezet. Vanaf 3 september 2004 kreeg de Zeehondencrèche te maken met de hulpactie "Hannes".

Nog nooit heeft een goedbedoelde hulpactie van de Zeehondencrèche zo'n bittere nasmaak gehad. Nog nooit heeft een zeehond ongewild zoveel publiciteit gekregen. Er is veel beweerd in de media, maar één ding moet duidelijk zijn: de Zeehondencrèche heeft uitsluitend gehandeld op basis van vooraf gemaakte afspraken. Zo heeft de crèche de dierentuin Nordhorn aangeboden om de ontsnapte zeehond te vangen, om hem grondig te onderzoeken en vervolgens uit te zetten. De dierentuin was het aanvankelijk met ons eens dat Hannes zijn vrijheid verdiend had. Zo was het schriftelijk afgesproken voordat de crèche met haar vangactie begon. Maar toen Hannes eenmaal in Pieterburen was aangekomen, bedacht het dierenpark Nordhorn zich. Vervolgens probeerden zij actief te voorkomen dat het ministerie van LNV de Zeehondencrèche een uitzetvergunning zou verstrekken met als argument dat in gevangenschap geboren zeehonden nooit mogen worden uitgezet. Alle daardoor ontstane publiciteit heeft tot veel commotie geleid; uiteindelijk zelfs tot de diefstal van Hannes.

Op 26 september werd een zeehond in de IJssel bij Arnhem gemeld; het betrof een klapmuts, een "dwaalgast" uit de Noordelijke IJzee. Geen gewone verschijning; in de 17e eeuw was de klapmuts voor het laatst waargenomen in de Nederlandse binnenwateren. Het dier bleek sterk vermagerd en is naar Pieterburen overgebracht. Daar moest de jonge klapmuts zijn verblijf in volledige quarantaine doorbrengen: "exoten" (zeehonden uit andere gebieden dan Noordzee of Waddenzee) moeten gescheiden blijven van de dieren uit die gebieden. Het dier was niet ziek maar wel uitgeput en is na enkele weken met hulp van een SAR (Search And Rescue) helikopter zover mogelijk noordelijk weer in zee vrijgelaten.

Het EHBZ-PIETERBUREN netwerk

Ook in 2004 was de inbreng van onze medewerkers van het EHBZ (Eerste Hulp Bij Zeehonden) netwerk langs de Nederlandse kust en op de waddeneilanden van onmisbare betekenis. Deze betrokken en deskundige vrijwilligers vormen de ogen en oren van de crèche in het veld. Het aantal EHBZ-ers was in de verslagperiode bijna 90, verdeeld over ruim 40 posten. Alle EHBZ-ers zijn opgeleid in de Zeehondencrèche Pieterburen en ze komen regelmatig naar Pieterburen voor nascholing. De periodieke trainingen in Pieterburen zijn in 2004 door 23 mensen gevolgd.

Eenmaal per jaar is er een informatieve bijeenkomst in Pieterburen, waar EHBZ-ers op de hoogte worden gebracht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van zeehonden, opvang en regelgeving. Zo vond in 2004 op 5 juni de jaarlijkse EHBZ-Pieterburen dag plaats. Deze werd door 48 personen bijgewoond.

De voornaamste taak van de EHBZ-medewerkers bestaat uit monitoring. Wanneer bij de Zeehondencrèche een melding van een mogelijk in moeilijkheden geraakte zeehond binnenkomt, wordt de dichtstbijzijnde EHBZ-post ingeschakeld om na te gaan of hulp inderdaad nodig is.

In totaal werden 238 zeehonden opgevangen in 2004. Daarnaast werden 102 dode zeehonden geborgen. Deels gingen deze naar destructie, deels werd sectie verricht (zie pathologie.) In totaal hebben de EHBZ-regio's in 2004 meer dan 800 meldingen behandeld. Vaak blijkt een actie loos alarm en hoeft er niet te worden ingegrepen.

Regelmatig komen er ook meerdere meldingen per waargenomen zeehond binnen. Steeds vaker worden EHBZ-medewerkers ingeschakeld bij bergingen van dode en hulpacties bij levende walvisachtigen.

Tijdens de manifestatie "Rescue Vlissingen 2004" heeft Lenie 't Hart een bijna nieuwe Toyota Hi-Lux beschikbaar gesteld aan de Zeeuwse afdeling van het EHBZ-Pieterburen team, omdat vervanging van de daar al eerder door de Zeehondencrèche beschikbaar gestelde terreinwagen noodzakelijk bleek. In de afgelopen twintig jaar zijn veel zeehonden in het Zeeuwse gebied gered. Alle kosten voor de redding van levende en het ophalen van dode zeezoogdieren, waaronder ook bruinvissen en dolfinen, zijn steeds gedragen door de Zeehondencrèche.

EHBZ-medewerkers hebben vaak gestrande zeezoogdieren ter plekke geholpen, bijvoorbeeld wanneer zij verstrikt waren in visnetten. Wanneer daarbij geen letsel was ontstaan, konden de dieren, eenmaal losgesneden, weer worden vrijgelaten. Ook bruinvissen en dolfinen waren in de verslagperiode regelmatig voorkomende dieren die veelal met succes weer vooruit konden worden geholpen.

Ook in 2004 vond een aantal unieke EHBZ-acties plaats. De meest spectaculaire was de redding van twee bijna gestrande volwassen potvissen begin september van een zandbank tussen Vlieland en Terschelling. Dankzij de door EHBZ-er Hessel Wiegman georganiseerde inzet van rederij Noordgat en de reddingboot van Vlieland werd door krachtige waterjets het zand onder de dieren weggeblazen, zodat de potvissen na een paar uur op eigen kracht weg konden zwemmen.

Voor een andere potvis kwam hulp te laat: begin juni kwam een melding dat er een dode potvis in de richting van het Groninger wad dreef. Veel EHBZ-ers, die aanwezig waren op de jaarlijkse ontmoetingsdag, zetten zich in om belangrijk studiemateriaal van dit enorme dier te verzamelen.

De inzamelingsactie van visnetten, die de Zeehondencrèche eind 2001 is begonnen, is nog steeds een groot succes. Met de enthousiaste medewerking van een groot aantal vissersschepen - waaronder veel Urkers - is inmiddels een grote inzameling van rondrijvende stukken afvalnet gerealiseerd. Onder de naam "Actie Noordzee Netjes" groeide een berg van ruim 700 ton ingezamelde stukken visnet op het terrein van de crèche.

PRAKTIKANTEN en STAGIAIRES

De Zeehondencrèche is naast een opvanginstituut voor hulpbehoevende zeehonden ook een opleidingsinstituut waar studenten / wetenschappers van over de hele wereld op het gebied van diergeneeskunde en dierversorgung verzorgen en onderzoekservaring kunnen opdoen. In 2004 heeft de Zeehondencrèche 41 stagiaires / praktikanten ontvangen, 8 minder dan in 2003. De relatieve afname van het aantal internationale gasten wordt veroorzaakt door het feit dat de Zeehondencrèche heeft gekozen voor een langer opleidingstraject van 3 maanden (voorheen 2 maanden). Dat komt de kwaliteit van de zorg én de opleiding van de stagiaires / praktikanten ten goede. De begeleiding van deze stagiaires is in handen van twee vaste medewerkers.

De verdeling over landen van herkomst is als volgt:

Nederland:	25
Spanje:	4
Italië:	3
Frankrijk:	1
België:	2
Duitsland:	3
Zwitserland:	1
Zweden:	2

Daarnaast kwam een tweetal gasten uit Roemenië en uit Israël op werkbezoek.

VOORLICHTING

Het aantal geregistreerde betalende bezoekers in 2004 bedroeg 161.056. In 2003 waren dat er 134.312. Het is duidelijk dat het aantal bezoekers opnieuw in de lift zit. Het aantal donateurs bedroeg in 2003 in totaal 53.147 en in 2004 zelfs 54.164. De crèche mag zich nog steeds verheugen in een stijgend aantal donateurs. Verreweg de meeste nieuwe donateurs (85%) hebben zich aangemeld tijdens of direct na een bezoek aan de Zeehondencrèche in Pieterburen. Andere mogelijkheden waren via speciale acties (2%), advertenties (3,5%), via de website (8%) en anders (1,5%).

Vanaf 2003 kunnen zeehonden exclusief of symbolisch worden geadopteerd. De exclusieve adoptie houdt in dat iemand voor € 500,- een zeehond adopteert. In 2004 maakten 108 mensen gebruik van de mogelijkheid om een zeehond exclusief te adopteren. De adoptant krijgt een adoptiecertificaat en wordt uitvoerig op de hoogte gehouden van zijn of haar zeehond. Tijdens het verblijf in Pieterburen kan de adoptiezeehond altijd worden bezocht. Tevens is er de mogelijkheid om mee te gaan tijdens het uitzetten. Verder zijn er ook symbolische adopties, tegen betaling van € 50,-. In dat geval krijgt de adoptant een adoptiecertificaat en een foto van zijn/haar zeehond wanneer die wordt uitgezet. In 2004 waren er 242 mensen die tijdens hun bezoek een zeehond symbolisch adopteerden.

Niet alleen onze TV-commercial "*It's a Beautiful Day*" werd de afgelopen jaren gratis honderden keren uitgezonden op tientallen televisiekanalen. Tientallen radio- en televisiestations in binnen- en buitenland besteedden aandacht aan het werk van de crèche. Er werden door ons in 2004 meer dan 50 TV-uitzendingen geregistreerd, niet in de laatste plaats door de zeehond Hannes.

Het bezoekerscentrum van de Zeehondencrèche is alle dagen van het jaar opengesteld van 9.00 uur tot 18.00 uur. Voorlichting en educatie zijn op een evenwichtige manier met elkaar verbonden.

Voorlichting vindt plaats door medewerkers in de bezoekershal en door medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de zeehondenzorg. Medewerkers brengen op verzoek ook bezoeken aan scholen. Zij treden dan op als gastdocent.

Verder dragen de flyer – een informatiefolder die in meerdere talen beschikbaar is - en de website www.zeehondencreche.nl bij aan voorlichting en educatie. Op de website worden, naast de behandeling van (inter)nationale maatschappelijke vraagstukken op het gebied van zeezoogdieren, sinds 2004 ook vragen beantwoord van kinderen door directeur Lenie 't Hart. In 2004 is de website 136.116 keer bezocht; dat betekent een gemiddeld bezoek van 372,9 personen per dag. Buiten vele Nederlandse bezoeken (een groot aantal via kennisnet, waarop veel scholen zijn aangesloten), werden in het verslagjaar op topmomenten 67 andere landen geregistreerd.

PUBLICITEIT

De Zeehondencreche is volledig afhankelijk van “free publicity”. Met name de zeehond “Hannes” en de in de IJssel gevonden klapmuts hebben in 2004 veel publiciteit opgeleverd. De veelvuldig gratis uitgezonden televisiecommercial “It’s a Beautiful Day” draagt eveneens bij aan vrije publiciteit. Bovendien zijn de door het reclamebureau OgilvyOne ontwikkelde “stoppers” (advertenties in diverse formaten, die gratis geplaatst worden wanneer er ruimte over is) vele tientallen malen in lokale, regionale en landelijke dag en weekbladen geplaatst. Een greep uit de publiciteitsacties van 2004:

In 2004 werd de Zeehondencreche bezocht door een Koreaanse en Duitse TV (WDR) ploeg voor het maken van een reportage.

Teleac maakte een ruim 20 minuten lange uitzending voor Nieuw uit de Natuur, een programma voor school TV. De film wordt ook in ons bezoekerscentrum getoond.

Er is een volledige Klokhuis aflevering gewijd aan de Zeehondencreche; dit programma is in 2004 uitgezonden. Ook deze film wordt in ons bezoekerscentrum gedraaid.

De AVRO heeft een item over een bezoek van een Doe een Wens kind aan de creche opgenomen en uitgezonden.

Lenie is vele malen te gast geweest in radioprogramma’s, waaronder VARA Laat, Dolf Jansen, Gordon (Radio Noordzee FM) en Giel Beelen (Radio 3 FM).

Vooraf rond de uit de dierentuin in het Duitse Nordhorn ontsnapte zeehond Hannes en de in de IJssel aangetroffen klapmuts is veel publiciteit geweest. Van Nederlandse zijde was er media-aandacht van o.a.: SBS (Hart van Nederland), VARA (Barend en Witteman), Kopsijkers (De Bar), NOS Radio Nieuws, NOS Jeugdjournaal, TV en Radio Noord, BNR Nieuwsradio, Telegraaf, Algemeen Dagblad, Rebecca Radio, NRC, Met het Oog op Morgen, NOS radio, Dagblad van het Noorden, Volkskrant, Noordzee FM, Trouw, Radio 538 en Ruud de Wild. Ook de Duitse pers was geïnteresseerd in Hannes; daar werd het thema behandeld in onder meer: NDR televisie, Hamburger Morgenpost, Neue Deutsche Zeitung en RTL Bremen (TV).

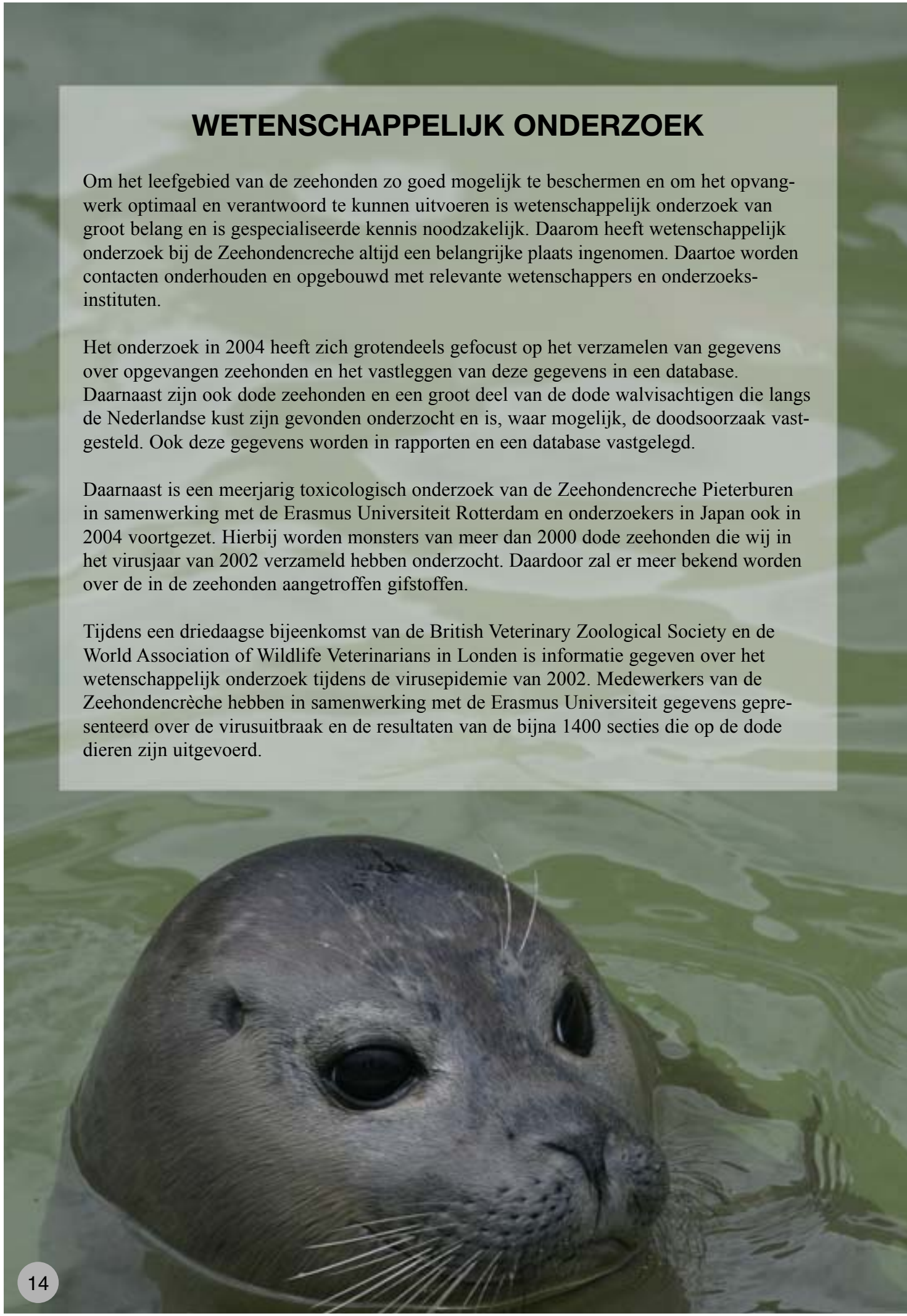
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Om het leefgebied van de zeehonden zo goed mogelijk te beschermen en om het opvangwerk optimaal en verantwoord te kunnen uitvoeren is wetenschappelijk onderzoek van groot belang en is gespecialiseerde kennis noodzakelijk. Daarom heeft wetenschappelijk onderzoek bij de Zeehondencreche altijd een belangrijke plaats ingenomen. Daartoe worden contacten onderhouden en opgebouwd met relevante wetenschappers en onderzoeksinstituten.

Het onderzoek in 2004 heeft zich grotendeels gefocust op het verzamelen van gegevens over opgevangen zeehonden en het vastleggen van deze gegevens in een database. Daarnaast zijn ook dode zeehonden en een groot deel van de dode walvisachtigen die langs de Nederlandse kust zijn gevonden onderzocht en is, waar mogelijk, de doodsoorzaak vastgesteld. Ook deze gegevens worden in rapporten en een database vastgelegd.

Daarnaast is een meerjarig toxicologisch onderzoek van de Zeehondencreche Pieterburen in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam en onderzoekers in Japan ook in 2004 voortgezet. Hierbij worden monsters van meer dan 2000 dode zeehonden die wij in het virusjaar van 2002 verzameld hebben onderzocht. Daardoor zal er meer bekend worden over de in de zeehonden aangetroffen gifstoffen.

Tijdens een driedaagse bijeenkomst van de British Veterinary Zoological Society en de World Association of Wildlife Veterinarians in Londen is informatie gegeven over het wetenschappelijk onderzoek tijdens de virusepidemie van 2002. Medewerkers van de Zeehondencreche hebben in samenwerking met de Erasmus Universiteit gegevens gepresenteerd over de virusuitbraak en de resultaten van de bijna 1400 secties die op de dode dieren zijn uitgevoerd.

PATHOLOGIE

In 2004 kwamen er 114 meldingen van dode zeezoogdieren binnen. Van al deze dieren zijn de strandingsgegevens verzameld evenals de basisgegevens van het betreffende dier. De volgende soorten werden gemeld:

- gewone zeehonden (*Phoca vitulina*)34
- grijze zeehonden (*Halichoerus grypus*) .24
- zeehondensoort onbekend11
- bruinvissen (*Phocoena phocoena*)41
- cetacea soort onbekend3
- vinvis1

De 114 meldingen van aangespoelde dode zeezoogdieren zijn afkomstig uit heel Nederland:

- Ameland10
- Friesland8
- Groningen7
- Noord Holland12
- Schiermonnikoog1
- Terschelling19
- Vlieland34
- Zeeland9
- Zuid Holland9
- Onbekend5

Sectie volgens een uitgebreid protocol werd gedaan op alle aangespoelde dieren die nog vers genoeg waren voor onderzoek. Daarnaast werd sectie gedaan op in de zeehondencreche gestorven dieren.

Er is in 2004 sectie verricht op 38 dood in "het veld" gevonden dieren, waarvan:

- gewone zeehonden (*Phoca vitulina*)16
- grijze zeehonden (*Halichoerus grypus*) .14
- bruinvissen (*Phocoena phocoena*)8

Er is ook sectie verricht op 20 in de Zeehondencreche gestorven dieren, waarvan:

- gewone zeehonden14
- grijze zeehonden6

Tijdens de secties werden verschillende doodsoorzaken gevonden zoals longontsteking, longworm infectie, uitputting, trauma, verdrinking en het inslikken van een vishaak.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN / KENNISCENRUM

Hoewel 2004 verhoudingsgewijs een rustig jaar was op het gebied van internationale hulpverlening, was er toch een aantal interessante activiteiten. Een greep:

In het voorjaar van 2004 vond uitgebreid telefonisch overleg plaats met Portugal, waar een grijze zeehond was opgevangen in Zoo Marine met een ingeslikte vishaak. Het door de crèche telefonisch gegeven advies om watten te voeren heeft geholpen. De watten wikkelden zich om de gevaarlijke haak en na korte tijd is de zeehond die langs natuurlijke weg kwijtgeraakt. Het dier is gezond weer uitgezet.

Al sinds 1986 is er samenwerking tussen de Zeehondencrèche en Griekse opvangorganisaties, om de met uitsterven bedreigde monniksrob te redden. Vanaf december 2003 werd een jonge pup, Dimitris, opgevangen in de destijds door de crèche geplaatste mobiele opvangunit op het eiland Allonissos in de Noordelijke Sporaden. Een aantal zeehondenverzorgers/sters van de crèche heeft meegeholpen om het dier groot te brengen: Richard, Kitty en Marielle. In mei 2004 werd Dimitris met succes uitgezet. Een aantal maanden konden zijn bewegingen worden gevolgd dankzij een satellietzender. Dat gaf onder meer aan dat hij tot 180 meter diep heeft gedoken. Inmiddels is de zender zoals gepland afgevallen.

In september 2004 bracht Lenie 't Hart een bezoek aan het noordwest Afrikaanse Mauritanië om daar de contacten met het visserij-instituut IMROP te versterken. Sinds 1993 bestaat met dit land samenwerking op het gebied van bescherming en opvang van monniksrobben. Lenie inspecteerde o.a. de verbouwing van het destijds provisorisch opgezette opvangcentrum in de kustplaats Nouadhibou. Met het visserij-instituut werden afspraken gemaakt over nieuwe opvangprotocollen: Mauritanië is goed voorbereid op de komst van een nieuwe monniksrob.

Begin september 2004 kwam er een hulpvraag uit een klein opvangcentrum in Norfolk, Engeland. Er waren financiële en technische problemen bij de opvang van onverwacht veel zeehonden. Via de crèche is steun georganiseerd.

In de eerste week van november 2004 vond de derde conferentie plaats van het door Lenie 't Hart in 1999 opgerichte Sea Alarm, ditmaal in Dublin. Voor het eerst waren hier naast dierenhulporganisaties ook vertegenwoordigers van de olie-industrie aanwezig. Sea Alarm is opgericht om snel en adequaat hulp te kunnen bieden bij olie- en chemische rampen waarbij zeedieren het slachtoffer zijn. Ex-minister van Verkeer en Waterstaat Roelf de Boer begon tijdens deze conferentie zijn voorzitterschap van Sea Alarm.

Veel aandacht en publiciteit kreeg de Zeehondencrèche met haar actie "Stop de zeehondenmoord in Canada." Er werden brieven verzonden naar ambassades en ruim 100.000 handtekeningen werden verzameld. Begin 2005 werden deze overgedragen aan de Canadese dierenorganisatie Animal Alliance uit Toronto, die met deze steun een extra stevige vuist kan maken tegen haar eigen overheid.

Een tweede actie tegen de voorgenomen plannen om toeristen in de fjorden in Noorwegen op zeehonden te laten jagen riep ook veel reacties op. De crèche zond een brief naar de Noorse ambassade vergezeld van tienduizenden handtekeningen van betrokken en bezorgde Nederlanders.

TOEKOMST:

Het jaar 2004 kon ondanks het grote aanbod van op te vangen zeehonden worden beschouwd als een jaar van bezinning en heroriëntatie. In 2005 zal dat leiden tot een aantal structurele aanpassingen in werkwijze en faciliteiten. Ook de ISO-certificering eist een kwalitatief hoogwaardige invulling van alle bedrijfsprocessen binnen de crèche. Met de aanstelling van een beleidsmedewerkster hopen we de positie van de crèche ten opzichte van overheidsinstellingen, natuurorganisaties en opvangcentra in binnen en buitenland te verbeteren, nieuwe contacten te leggen en bestaande te consolideren.

Voor het leveren van optimale zorg aan de opvang van zeehonden zijn facilitaire investeringen noodzakelijk. De laatste grote aanpassing van de infrastructuur dateert van 1993. Er wordt gewerkt aan plannen voor uitbreiding met drie extra bassins, een duurzame waterzuiveringsinstallatie volgens de laatste technieken en extra quarantaine ruimtes. Op termijn zal dit geld besparen; we zullen een derde minder water gaan gebruiken en, het meest belangrijke, we kunnen de kwaliteit voor de zeehondenopvang weer voor jaren waarborgen. Inmiddels is er een haalbaarheidstudie opgesteld. Tevens wordt er gedacht aan overkapping van alle bassins, ter verbetering van de kwaliteit van de opvang en verhoging van het comfort van de bezoekers. Op termijn is een uitbreiding van de bezoekersruimte gepland, waardoor wissel-exposities mogelijk zijn, er beter kan worden ingehaakt op actualiteit en groepen bezoekers in de toekomst op een interactieve manier kunnen worden geïnformeerd en betrokken bij de problemen van de zeehonden.

De bereikbaarheid per openbaar vervoer laat door het wegvallen van een goede busdienst naar Pieterburen te wensen over. Overwogen wordt om in 2005 te onderzoeken of een door derden of in eigen beheer uit te voeren pendeldienst station Baflo - Pieterburen v.v. voor reizigers met het openbaar vervoer wenselijk en haalbaar is.

In de doelstelling van de Zeehondencrèche neemt wetenschap een dominante plaats in. De nadruk heeft daarbij in het verleden vooral gelegen op virologie en immunologie. Andere vormen van onderzoek zijn enigszins onderbelicht gebleven. De Zeehondencrèche is daarom voornemens om in de nieuwe beleidsperiode 2006-2010 extra aandacht te schenken aan wetenschappelijk onderzoek aan zeehonden en hun leefmilieu. In 2005 worden verschillende (deel)onderzoeken afgerond zoals een maaginhoudonderzoek (dieetanalyse; voedsel生态学 van de zeehond), onderzoek naar sterfte door vishaken (wordt binnenkort gepubliceerd), moeder-pup relatie, voorkomen en behandeling van longwormen, toxicologisch onderzoek in Japan op door de crèche verzamelde monsters, historisch onderzoek naar de jacht op zeehonden in Nederland en een literatuurstudie naar tellingmethoden van zeezoogdieren in het wild. Ook wordt voor de nieuwe beleidsperiode gestreefd naar uitgebreid onderzoek aan onder meer immunologie in relatie tot vervuiling, gevolgen van beroeps- en sportvisserij voor zeehonden, gedrag van zeehonden in de opvang, gevolgen van klimaatveranderingen voor zeehonden. Bij al het onderzoek van de Zeehondencrèche Pieterburen komt het belang van de zeehond voorop. Onderzoeken waarvoor extra invasieve handelingen noodzakelijk zijn of die anderszins het welzijn van de dieren aantasten, worden daarom niet uitgevoerd.

Stichting Zeehondencreche Pieterburen

Hoofdstraat 94a

9968 AG Pieterburen

Telefoon: (0595) 526 526

Fax: (0595) 528 389

E-mail: info@zeehondencreche.nl

www.zeehondencreche.nl